

S. TRINITATIS KAPEL I RØ

BORNHOLMS NØRRE HERRED

Kapellet må i alt fald have været ældre end reformationen, og dets indvielse til den Hellige Trefoldighed (*S. Trinitas*) antyder måske, at det kan have stammet fra den ældre middelalder¹. Det nævnes dog ikke af nogen middelalderlig kilde, men omtales til gengæld udførligt i landprovst Jens Pederssøns indberetning 1624 til Ole Worm: «En lille halv fjerding vej nordøst for Rø kirke findes ved strandbredden nogle gamle mure af et kapel, som . . . har været dediceret den Hellige Trefoldighed, . . . præsten til Rø kirke har holdt messer der . . . og bekommet stort offer. Sønden op til fornævnte kapel er en dyb dal; finder man en stenhob . . . bred ovenpå, kaldes et alter. Man finder mangfoldige kors med hår af mennesker og kvæg indsatte og klude med adskillige farver. Østen fra fornævnte alter findes i havbredden en hul rundsten, kaldet en kilde, til hvilken . . . man må krybe på hænder og fødder med stor besværlighed over sten, og kildevandet af stranden slår op; derfor fattes der aldrig vand udi. Til denne kilde have de i fordom dage henrejst at to sig for adskillige legems sygdom og bræk».

Reskrivelsens dybe dal må være den skovdal, som fra Helligdomsgården (det nuværende turisthotel) fører ned til det naturskønne klippeparti Helligdommen². Kapellet har vel så stået oppe på agerjorden nord for slugten, altså godt en kilometer nord og vest for Rø kirke, hvilket ikke stemmer ret vel med landprovstens angivelser. Kilden er ifølge traditionen en ret stor »jættegryde« nede i klipperne, hvori der for det meste står saltvand, til tider opspædt af regn. Langt ned i tiden blev kilden meget besøgt. S. Hans aften, man ofrede penge, som kastedes i jættegryden, hvor enhver »landløben skælm« kunne forsyne sig indtil 1672, da sognepræsten opsatte en pengeblok, hvis indhold deltes mellem Rø kirke og de fattige, til hvilke man senere regnede hospitalet i Rønne (sml. s. 71). — I rgsk. for 1766 står sognekirkens part for dette år antegnet med tre slettedaler.

Kapellets nøjagtige beliggende er ukendt, eftersom de 1624 synlige ruiner forlængst er ryddet af vejen. 1830 hedder det, at »man kan kun se en liden forhøjning på avisjorden, hvor det skal have stået. Der opløjes også endnu tegl og mursten med kalk. Sæden synes heller ikke at stå så godt . . . måske . . . fordi jorden . . . er blandet med grus og kalk«³. 1857 fik Brunius af bonden på Kildesgården (9. selvejergård) forevist nogle af dennes mark opbrudte gråsten, som sagdes at være de sidste levninger af kapellet⁴.

KILDER OG HENVISNINGER

¹ Sml.: Ellen Jørgensen: Fremmed Indflydelse under den danske Kirkes tidligste Udvikling (Kbh. 1908), s. 197, note 1. ² M. K. Zahrtmann, i Rh. Saml. VIII (1913): Rillede fra Romholms Historie i Tilknytning til Middelalderens Kapeller, s. 132 f, og Joh. Rulmer, i Rh. Saml. IX (1915): Fra Rø Sogn, s. 2 f. ³ J. S. N. Panum: Reskrivelse over Rørholm . . . (Slesvig 1830), s. 68. ⁴ Rrunius, s. 198.